

БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У РОЗШИРеноМУ ВІДТВОРЕННІ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

СЕНИЩ П. М.

УДК 336.71

Сенищ П. М. Банківська діяльність у розширеному відтворенні економіки: теоретичні аспекти

У статті розглянуто основні підходи до визначення місця, ролі та значення банківської діяльності у відтворювальних процесах економіки: грошово-потоковий, капітальний, грошово-господарський та авторське трактування ролі та значення банківської діяльності у забезпеченні економічного зростання через призму трьох основних продуктів банківської системи: депозитного, кредитного та інвестиційного та через вплив на економічний розвиток депозитної, кредитної та інвестиційної систем.

Ключові слова: банківська діяльність, економічне зростання, розширене відтворення, основні продукти банківської системи, депозитна система, кредитна система, інвестиційна система.

Рис.: 3. **Бібл.:** 15.

Сенищ Павло Миколайович – кандидат економічних наук, директор Дирекції із забезпечення проведення навчання персоналу та організації інформаційно-бібліотечного обслуговування, Національний банк України (вул. Інститутська, 9, Київ, 01601, Україна)

УДК 336.71

Сенищ П. Н. Банковская деятельность в расширенном воспроизводстве экономики: теоретические аспекты

В статье рассмотрены основные подходы к определению места, роли и значения банковской деятельности в воспроизводственных процессах экономики: денежно-потоковый, капитальный, денежно-хозяйственный, а также авторская трактовка роли и значения банковской деятельности в обеспечении экономического роста через призму трех основных продуктов банковской системы: депозитного, кредитного и инвестиционного и через влияние на экономическое развитие депозитной, кредитной и инвестиционной систем.

Ключевые слова: банковская деятельность, экономический рост, расширенное воспроизводство, основные продукты банковской системы, депозитная система, кредитная система, инвестиционная система.

Рис.: 3. **Библ.:** 15.

Сенищ Павел Николаевич – кандидат экономических наук, директор Дирекции по обеспечению обучения персонала и организации информационно-библиотечного обслуживания, Национальный банк Украины (ул. Институтская, 9, Киев, 01601, Украина)

UDC 336.71

Senyshch P. N. Banking Activity in the Extended Reproduction of Economy: Theoretical Aspects

The article considers main approaches to identification of the place, role and significance of banking activity in reproduction processes of economy: cash flow, capital, monetary and economic, and also the author's interpretation of the role and significance of banking activity in ensuring economic growth through the prism of three main products of the banking system: deposit, credit and investment and through the influence on economic development of the deposit, credit and investment systems.

Key words: banking activity, economic growth, extended reproduction, main products of the banking system, deposit system, credit system, investment system.

Pic.: 3. **Bibl.:** 15.

Senyshch Pavel N. – Candidate of Sciences (Economics), Director of the Directorate to ensure the training of personnel and organization of information and library services, National Bank of Ukraine (vul. Instytutska, 9, Kyiv, 01601, Ukraine)

Сьогодні в гармонізації відтворювальних економічних процесів суспільства важливу роль відіграє банківська система, яка генерує різноманітні грошові потоки, що здатні забезпечити економічне зростання. Банки шляхом застосування традиційних і нових важелів та інструментів впливу на національну господарську систему впливають на темпи економічного зростання і підвищення добробуту населення.

Проблема і тема банківської діяльності перебуває в колі уваги вітчизняної й зарубіжної науки та освіти. Окремі аспекти впливу банківської діяльності на економічне зростання знайшли своє відображення в роботах вітчизняних науковців: Владичин У. В., Вожжова А. П., Дзюблюка О. В., Диби М. І., Мороза А. М., Проданова Л. В., Реверчука С. К., Смовженко Т. С. Тиркало Р. І., Чуб О. О., Науменкова С. В. Вони досліджують фінансове стимулювання економічного зростання та формування його архітекtonіки.

Проблеми та перспективи кредитно-інвестиційної діяльності банків та її ресурсного забезпечення розглядають у своїх працях Вовчак О. Д., Карчева Г. Т., Луців Б. Л., Майорова Т. В. та ін. Роль банків у забезпеченні ефективного функціонування фінансового ринку України вивчають Міщенко С. В., Семенов А., Школьник І. О. та ін.

Передусім потребує наукового обґрунтування роль і місце банківської діяльності в забезпеченні відтворення економічного розвитку в умовах фінансових потрясінь і кризових явищ у світовій економіці, оскільки неналежне виконання банківською системою покладених на неї функцій та зниження її ролі несе в собі небезпеку підвищеного соціально-економічного ризику.

Мета статті полягає в обґрунтуванні місця, ролі та значення банківської діяльності у відтворювальних процесах економіки через вплив на економічний розвиток депозитної, кредитної та інвестиційної систем.

В економічній літературі доцільно виділити три основні підходи до з'ясування місця, ролі та значення банківської діяльності у відтворювальних процесах економіки: грошово-потоковий, капітальний і грошово-господарський.

В основі першого підходу лежить рух грошових потоків. Грошові потоки – це сукупність платежів, які обслуговують окремі частини процесу розширеного відтворення. Розроблена американським вченим Мишкіним Ф. С. модель кругообігу ресурсів, доходів і продуктів досить добре ілюструє рух грошових потоків і місце серед них банківської системи (рис. 1).

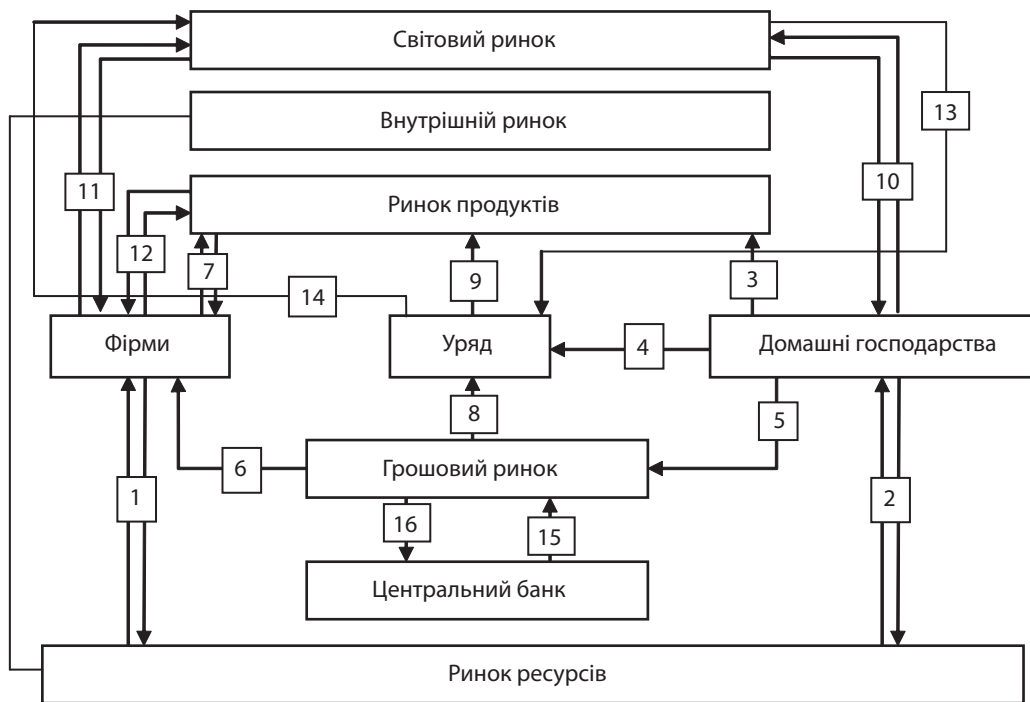

Рис. 1. Модель кругообігу ресурсів, доходів і продуктів [1]

Як видно із рис. 1, банківський сектор генерує або приймає різні грошові потоки: 5, 6, 7, 8, 15 і 16, а сукупний грошовий обіг реалізується за допомогою платежів і розрахунків, що здійснюються між економічними суб'єктами. Водночас розрахунки між окремими суб'єктами за конкретні операції формують грошові потоки, які сприяють розширеному відтворенню економіки. При цьому належне державне регулювання грошових потоків, особливо тих, які пов'язані з банківською системою і грошовими ресурсами, здатне забезпечити необхідне економічне зростання.

За другим підходом роль банківської системи у відтворювальних процесах національної економіки розкривається через механізм управління відтворенням банківського капіталу. Вперше цей підхід запропонували Л. І. Дмитриченко і О. М. Чорна [2, с. 40 – 48]. Автори наголошують, що «тривале зосередження економічної думки на пізнанні сутності банківського капіталу зумовило істотне відставання розпочати у XVIII ст. досліджень механізму взаємозв'язку кредитних відносин з процесом відтворення суспільного продукту», а «актуальність досліджень за даною проблематикою пов'язана з участю вітчизняних банків у інвестиційному процесі в напрямку просування до системи креативного капіталізму» [2, с. 40].

Банківський капітал безперервно відтворюється в процесі капіталізації банківського прибутку. Між тим роль і значення банківського капіталу в системі відтворення економіки проявляється у створенні фундаментальних передумов для економічного розвитку і зростання:

- ✦ модернізація виробництва;
- ✦ підвищення кваліфікації кадрів і посилення мотивації до праці;
- ✦ прогресивні зрушення в ефективному використанні ресурсної та фінансової бази відтворення факторів виробництва [3, с. 24 – 52];

- ✦ поліпшення природоохоронної діяльності;
- ✦ оптимізація макроекономічних пропорцій у всіх сферах і рівнях відтворення.

Концепція механізму управління відтворенням банківського капіталу, яку розробили Л. Дмитриченко і М. Чорна, опосередковано відображає роль та особливості банківської системи в гармонізації відтворювальних економічних процесів суспільства. До основних елементів системи управління відтворенням банківського капіталу належать: власне управління і кваліфікаційне забезпечення управління та організація управління (рис. 2).

За третім підходом роль і місце банківського сектора в економічному відтворенні регулюється в теорії грошового господарства Б. М. Сабанті і Т. Ш. Тінікашвілі [4, с. 79 – 92].

Так, у підрозділі «2.2. Роль грошового господарства у відтворювальному процесі» автори підкреслюють, що «відтворювальні процеси в економіці опосередковуються грошовими відносинами. Грошові відносини або, власне, гроші, матеріалізовані в різноманітних формах свого прояву (у готівкових паперових банкнотах, у металічних монетах, у банківських записах, у різноманітних формах електронного обліку банків і т. д.), здійснюють власний, в деякій мірі відособлений рух, який визначається функціонуванням і станом специфічного грошового господарства» [4, с. 80].

Із вищезазваного фрагмента випливають такі логічні висновки: 1) вагомим елементом грошового господарства є грошовий ринок; 2) основною структурою грошового ринку і грошової системи є банківська система; 3) взаємозв'язок між економічним відтворенням і відтворенням грошово-банківської системи проявляється у розвитку інфляції; 4) грошовий обіг, з одного боку, є показником економічної активності, а, з іншого – показником власне процесів, які протікають у грошовій

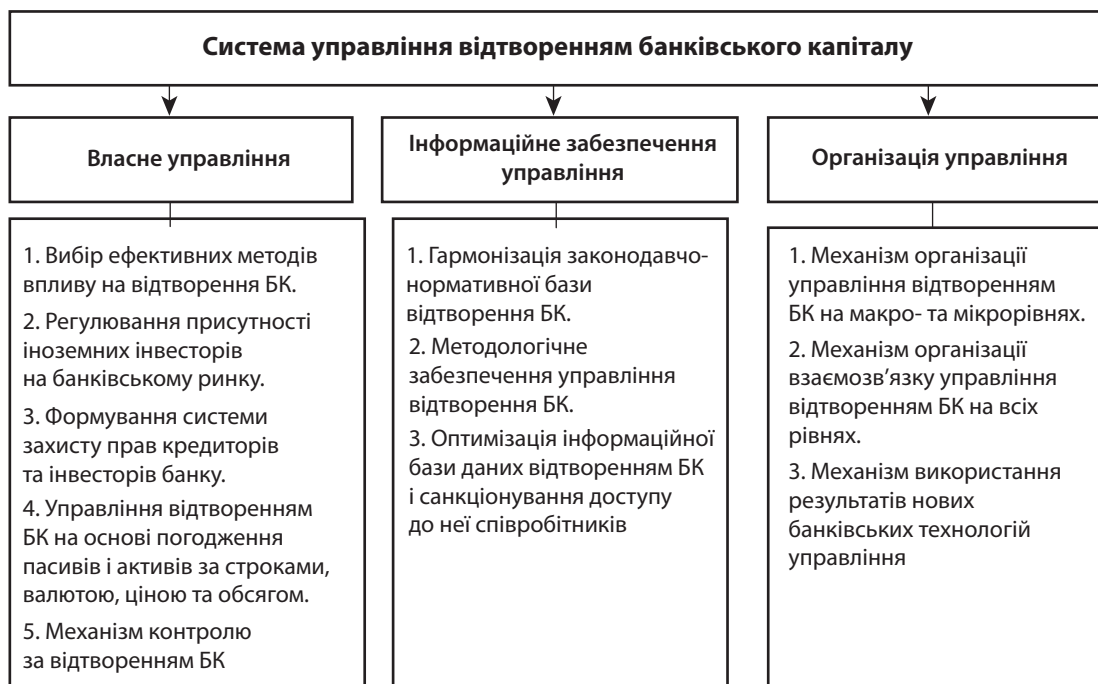

Рис. 2. Система управління відтворенням БК та її елементи [2, с. 79]

сфері; 5) грошовий обіг поділяється на дві частини: а) задоволення постійних поточних потреб, які забезпечують процес відтворення; б) задоволення потреб розширеного відтворення і економічного зростання.

За ще одним підходом роль і значення банківського сектора в розширеному відтворенні економіки розкривають через механізм управління капіталізацією банківської системи. Цей підхід відстоюють Р. І. Тиркало і Н. М. Ткачук [5], Р. І. Стрижак [6], С. К. Реверчук, О. Д. Вовчак, Ю. О. Бойко [7], Н. Гайда [8], В. М. Геєць [9], М. І. Дибя [10] та ін.

Так, Стрижак А. П. правильно пояснює, що «... посилення вимог національного регулятора щодо достатності капіталу загострили проблему капіталізації банківської системи. Без розв'язання цієї проблеми неможливе повноцінне відновлення кредитування та забезпечення економічного розвитку країни» [6, с. 1].

При цьому автор застерігає, що «упровадження нових норм регулювання капіталу може негативно вплинути на зростання ВВП» [6, с. 11]. Слушною є думка автора про те, що «у сучасних умовах внутрішні джерела формування капіталу банків набувають нових якісних ознак і значною мірою залежить від економічної ситуації: в умовах економічного зростання та прибуткової діяльності банку їх роль є позитивною, а за економічного спаду стає негативною, за якої капітал зменшується» [6, с. 14].

Р. І. Тиркало і Н. М. Ткачук стверджують, що «...невідповідність динаміки власного капіталу зростанню банківських активів свідчить про недостатній рівень капіталізації, який нині є одним зі стримуючих факторів подальшого стабільного розвитку та ефективного функціонування банків, їхньої активної участі в забезпеченні економічного зростання країни» [5, с. 280].

За нашим підходом роль і значення банківської діяльності в розширеному відтворенні економіки, або забезпеченні економічного зростання, доцільно розгля-

дати, з одного боку, через призму трьох основних продуктів банківської системи: депозитного, кредитного та інвестиційного, а, з другого боку, – через вплив на економічний розвиток депозитної, кредитної та інвестиційної систем, окремим і вагомим елементом яких є банки.

Депозитна система – це сукупність депозитних установ, які здійснюють депозитну діяльність. Основним поняттям депозитної системи є депозит – «сума грошей, позичена певному фінансовому посереднику ..., на умовах, що дозволяють вилучення з чи без повідомлення або таких, що передбачають їх повернення через конкретний період часу» ... [11, с. 114]. В економічних і фінансових словниках і енциклопедіях ще не знайшлося місця для поняття «депозитна система», зате сутність та види депозиту розглядаються досить достатньо: «депозит – річ, яка віддана на зберігання: 1) вклад в банки і ощадні каси; 2) записи в банківських книгах, які підтверджують певні вимоги клієнтів до банку; 3) цінні папери, які передаються на зберігання в кредитні установи в забезпечення оплати мита і зборів; 5) внески грошових сум у судові і адміністративні установи із забезпечення позову, явки в суд; 6) сума грошей, яка представляє собою частину загальної вартості ф'ючерсного контракту або твердої суму, яка повинна бути сплачена членом біржі розрахункової палати, а клієнтами – брокеру, контракт реєструється» [12, с. 155].

А. Міллер і Д. Д. Ван-Хуз вважають, що в США «комерційні банки і ощадні установи в сукупності утворюють обширну і добре розвинену систему депозитних установ» [13, с. 125]. Водночас в останні роки у світі відмінності між цими двома групами установ знівелювалися. Однак залишається все ж таки багато відмінностей, щоби розглядати кожен групу окремо.

Комерційні банки, не дивлячись на анахронізм у назві, є найважливішими у депозитній системі: оскільки, по-перше, посідають найбільшу частку за величиною ак-

тивів, по-друге, володіють найбільшою різноманітністю як активів, так і пасивів. Однак ця відмінність, як бачимо, є неякісною, а кількісною ознакою. Окрім того, ця відмінність є дуже відносною. Не випадково у зарубіжній фінансовій літературі подається таке визначення комерційного банку: депозитна установа, яка відносно не обмежена у можливості надавання комерційних позик і має законне право створювати чекові депозити [13, с. 128].

У США відмінність ощадної установи від комерційного банку є чисто правовою. За законом, ощадні установи мають обмежені можливості для своїх активів. Терміном «ощадна установа» позначаються всі депозитні установи, які не є комерційними банками, у число яких входять: ощадні банки, позиково-ощадні асоціації і кредитні спілки [13, с. 139].

В. Рисін доходить висновку, що депозитні установи здійснюють депозитну політику, яка спрямована на «оптимізацію витрат із залучення коштів на депозитному ринку за умови їх ефективного використання» [14, с. 23].

Необхідно пам'ятати, що в Україні приймання вкладів від юридичних і фізичних осіб є однією із трьох основних (сутнісних) ознак банку. До речі, у банківських системах розвинених країн депозити населення становлять основу їх ресурсної бази. Між тим, депозити юридичних осіб переважно є короткостроковими (до одного року), і тому це є їх особливістю.

У праці [15, с. 167] визначено сім основних макроекономічних напрямів впливу діяльності банківського сектора країни на збільшення ВВП та економічне зростання, серед яких збільшення депозитних ресурсів, і розглянуто головні особливості депозитного ринку України в контексті цього впливу на економічне зростання [15, с. 176 – 180].

Кредитна система – це сукупність кредитно-фінансових установ країни, які взаємодіють між собою у конкретний історичний період. У загальному вигляді кредитну систему зображено на рис. 3.

Серед основних макроекономічних напрямів впливу діяльності банківського сектора країни на збільшення ВВП є зростання обсягів банківського кредитування фізичного (нефінансового) сектору економіки. За 2000 – 2008 рр. кредитування банківською системою фізичного сектору економіки України збільшилося майже в 40 разів – з 1,9 до 734,0 млрд грн [15, с. 180]. У ці роки темпи приросту ВВП становили від 110% до 132,4%. Однак у 2009 р. обсяг кредитування економіки зменшився на 10 млрд грн, і тому темп приросту ВВП становив 96,4% [15, с. 181].

Інвестиційна система підлягає відтворенню в цілому і здійснює свій рух разом з відтворенням економіки. Вагомим компонентом інвестиційної системи є банки. Якщо припустити, що інвестиційної системи немає і виробництво розвивається за рахунок власних накопичень, то процес розвитку уповільниться і стане дорогим, збільшиться ціна позикового капіталу, інвестиційний розвиток практично стане неможливим.

Існування інвестиційної системи зумовлено потребами виробництва в додаткових грошових засобах і його можливістю створення не тільки їх еквівалента, але й приросту.

Через головні елементи інвестиційної системи – фінансовий і виробничий – реалізується її мета: забезпечити формування інвестиційних потоків у фінансовій сфері й просування їх у виробничу сферу з перетворенням їх у матеріальні потоки. Відповідно до цього призначення інвестиційна система спроможна не тільки забезпечити виробничий процес, але й підвищити його ефективність, і при цьому виступає показником ефективності здійснюваних соціально-економічних змін.

Банківське інвестування є не тільки рухом як інвестиційних ресурсів від одного суб'єкта до іншого, але їх обов'язкове використання як капітальної вартості. Сутність інвестиційних відносин пов'язана з тривалістю процесу інвестування, що супроводжується приростом

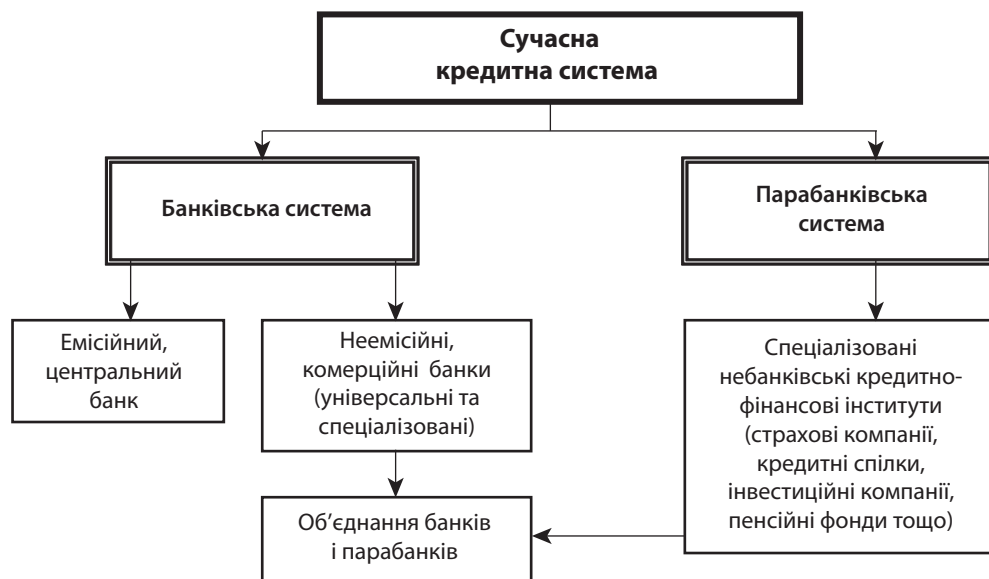

Рис. 3. Структура кредитної системи та її елементи [15, с. 214]

капітальної вартості, й спрямована на підвищення ефективності виробництва, повернення авансового капіталу інвестору й отримання доходу чи дивідендів.

Сутність інвестиційної системи як особливої сфери відтворювальних відносин проявляється перш за все через організаційну функцію. Саме за допомогою цієї функції новостворена в суспільстві вартість (сформована як прибуток, амортизація, податки тощо) залучається знову в реальний сектор. Завдяки цій функції відбувається організація руху інвестиційних ресурсів через фондовий ринок, зміна авансованої форми на виробничу форму, створюються більш сприятливі умови для її приросту, що реалізується в якісному вдосконаленні ресурсів.

Роль банківської системи полягає у забезпеченні економіки країни інвестиційним капіталом. Водночас інвестиційна діяльність банків – це передусім бізнес із надання послуг двох типів: збільшення готівки шляхом випуску продукції або розміщення цінних паперів на їх первинному ринку; виконання функцій брокерів або дилерів на вторинному ринку цінних паперів.

Діяльність комерційних банків як інвестиційних інститутів може викликати низку суперечностей у формуванні інвестиційних ресурсів. Так, намагання спрямувати ресурси банківської системи на участь в інвестиціях наштовхується на проблему розривів у грошових потоках.

Подібні реалії підводять до висновку про необхідність нових підходів в організації банківського інвестування реального сектора. Назріла необхідність створення системи спеціалізованих банків, здатних мобілізувати капітали. У контексті економічного зростання на перший план виступає посередницька функція банків на ринку інвестицій та заощаджень, яка полягає в акумулюванні заощаджень одних суб'єктів економіки і передаванні їх іншим. Для забезпечення економіки необхідним обсягом тривалих кредитів попередньо комерційні банки повинні сформувати в себе ресурсну базу відповідного обсягу і тривалості.

ВИСНОВКИ

Таким чином, визначено роль і значення банківської діяльності у відтворювальних процесах і забезпеченні економічного зростання через призму трьох основних продуктів банківської системи: депозитного, кредитного та інвестиційного. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Мишкін Ф. С. Економіка грошей банківської справи і фінансових ринків / Ф. С. Мишкін / Пер. з англ. С. Панчишин, А. Сташин, Г. Стеблій. – К. : Основи, 1998. – 963 с.
2. Дмитриченко Л. И. Банковский капитал: генезис, механизм накопления и функционирования / Л. И. Дмитриченко, О. М. Черная. – Донецк : ООО «Східний видавничий дім», 2011. – 192 с.
3. Якість економічного зростання / Пер. з англ. / В. Томас, М. Дайламі, А. Дарешвар та ін. ; наук. ред. пер. О. Кілієвич. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – 350 с.
4. Сабанти Б. М. Денежное хозяйство России : монографія / Б. М. Сабанти, Т. Ш. Тиникашвили. – М. : ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2008. – 287 с.

5. Тиркало Р. І. Капіталізація банківської системи України: сучасний стан, проблеми, шляхи та перспективи зростання : монографія / Р. І. Тиркало, Н. Ткачук. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2010. – 328 с.

6. Стрижак А. П. Капіталізація банківської системи України : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит // А. П. Стрижак. – К., 2013. – 21 с.

7. Реверчук С. К. Банківська концентрація капіталу в Україні: управління і досвід : монографія / С. К. Реверчук, О. Д. Вовчак, Ю. О. Бойко / За наук. ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. – Львів : Растр-7, 2012. – 192 с.

8. Алексеенко М. Д. Капітал банку : навч. посіб. / М. Д. Алексеенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 320 с.

9. Гайда Н. Капіталізація українських банків як показник інвестиційного клімату в Україні / Н. Гайда // Банківська справа. – 2005. – № 5. – С. 62 – 65.

10. Капіталізація економіки України / В. М. Гець; [за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, д-ра екон. наук А. А. Грищенка]. – К. : Ін-т екон. та прогнозування, 2007. – 259 с.

11. Словник сучасної економіки МАКМІЛЛАНА / Пер. з англ. – К. : АртЕК, 2000. – 640 с.

12. Малый экономический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики, 2000. – 1088 с.

13. Роджер Лерой Миллер. Современные деньги и банковское дело / Р. Л. Миллер, Д. Д. Ван-Хуз / Пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2000. – XXIV, 856 с.

14. Рисін В. В. Реалізація ресурсної політики банків в умовах фінансової нестабільності : монографія / В. В. Рисін. – К. : УБС НБУ, 2012. – 390 с.

15. Реверчук С. К. Банківський сектор в економіці України (особливості і закономірності розвитку) : монографія / С. К. Реверчук, О. С. Дзямулич, П. М. Сенищ. – Львів : ВК «АРС», 2012. – 320 с.

REFERENCES

- Alekseienko, M. D. *Kapital banku* [Capital Bank]. Kyiv: KNEU, 2004.
- Dmytrychenko, L. Y., and Chernaia, O. M. *Bankovskiy kapital: henezys, mekhanyzm nakopleniya y funktsyonyrovaniya* [Bank capital: Genesis, mechanism of accumulation and function]. Donetsk: Skhidnyi vydavnychiy dim, 2011.
- Haida, N. "Kapitalizatsiia ukrainskykh bankiv yak pokaznyk investytsiynoho klimatu v Ukraini" [The capitalization of Ukrainian banks as an indicator of the investment climate in Ukraine]. *Bankivska sprava*, no. 5 (2005): 62-65.
- Heiets, V. M. *Kapitalizatsiia ekonomiky Ukrainy* [Capitalization of Economy of Ukraine]. Kyiv: Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia, 2007.
- Leroy Miller, R., and Van-Khuz, D. D. *Sovremennye dengi i bankovskoe delo* [Modern money and banking]. Moscow: INFRA-M, 2000.
- Myshkin, F. S. *Ekonomika hroshei bankivskoi spravy i finansovykh rynkiv* [Economics of money banking and financial markets]. Kyiv: Osnovy, 1998.
- Malyy ekonomicheskyy slovar* [Small Dictionary of Economics]. Moscow: Institut novoy ekonomiki, 2000.
- Rysin, V. V. *Realizatsiia resursnoi polityky bankiv v umovakh finansovoi nestabilnosti* [Implementing resource policy banks in financial instability]. Kyiv: UBS NBU, 2012.
- Reverchuk, S. K., Dzyamulych, O. S., and Senyshch, P. M. *Bankivskiy sektor v ekonomitsi Ukrainy (osoblyvosti i zakonomirnosti rozvytku)* [The banking sector in the economy of Ukraine (the characteristics and patterns of development)]. Lviv: ARS, 2012.

Sabanty, B. M., and Tynkashvyly, T. Sh. *Denezhnoe kho-ziaistvo Rossyy* [Russian monetary system]. Moscow: YuNTY-DANA; Zakon y pravo, 2008.

Slovník současnej ekonomiky MAKMILLANA [Macmillan Dictionary of Modern Economics]. Kyiv: ArtEK, 2000.

Stryzhak, A. P. "Kapitalizatsiia bankivskoi systemy Ukrainy" [The capitalization of the banking system of Ukraine]. *Av-toref. dys. ... kand. ekon. nauk*: 08.00.08, 2013.

Tyrkalo, R. I., and Tkachuk, N. *Kapitalizatsiia bankivskoi systemy Ukrainy: suchasnyi stan, problemy, shliakhy ta perspek-*

tyvy zrostannia [The capitalization of the banking system of Ukraine: Current State, Problems, and Prospects for growth]. Ternopil: Ekonomichna dumka TNEU, 2010.

Tomas, V., Dailami, M., and Dareshvar, A. *Yakist ekonomichnoho zrostannia* [The quality of economic growth]. Kyiv: Osnovo, 2002.

Vovchak, O. D., and Boiko, Yu. O. *Bankivska kontsentratsiia kapitalu v Ukraini: upravlinnia i dosvid* [Concentration of banking capital in Ukraine: management and experience]. Lviv: Rastr-7, 2012.

УДК 336.763.2

НЕСТАНДАРТНЫЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ АКЦИЙ УКРАИНСКИХ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ

СЕРДЮКОВ К. Г.

УДК 336.763.2

Сердюков К. Г. Нестандартные подходы к оценке акций украинских акционерных обществ

По мере развития фондового рынка в Украине оценка акций украинских акционерных обществ становится все более актуальной. Мотивы принятия инвестиционных решений требуют строгого расчетного обоснования цены. Особенности развития украинского фондового рынка не дают возможности в полной мере использовать биржевые механизмы ценообразования акций и других ценных бумаг. Тем не менее, определение стоимости ценных бумаг в целом ряде случаев является крайне актуальным. В статье рассмотрены свойства ценных бумаг, формирующие их спрос, также представлены основные методы определения цены актива, предложен перечень информации об эмитенте ценных бумаг, которую следует учитывать при отсутствии биржевых котировок. В данной статье был использован метод анализа иерархий, который позволяет значительно снизить издержки, связанные с ценой акции при невозможности их биржевых котировок.

Ключевые слова: акция, фондовый рынок, рынок ценных бумаг, акционерное общество, ценообразование, биржевые котировки.

Рис.: 1. **Табл.:** 6. **Формул:** 3. **Библ.:** 8.

Сердюков Константин Георгиевич – кандидат экономических наук, доцент, заведующий кафедрой экономики и оценки имущества предприятий, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kafedraocenka@gmail.ru

УДК 336.763.2

Сердюков К. Г. Нестандартні підходи до оцінки акцій українських акціонерних товариств

У міру розвитку фондового ринку в Україні оцінка акцій українських акціонерних товариств стає все більш актуальною. Мотиви прийняття інвестиційних рішень вимагають суворого розрахункового обґрунтування ціни. Особливості розвитку українського фондового ринку не дають можливості повною мірою використовувати біржові механізми ціноутворення акцій та інших цінних паперів. Проте, визначення вартості цінних паперів у цілому ряді випадків є вкрай актуальним. У статті розглянуто властивості цінних паперів, що формують їх попит, також представлені основні методи визначення вартості активу та запропонований перелік інформації про емітента цінних паперів, яку слід враховувати при відсутності біржових котирувань. При написанні статті був використаний метод аналізу ієрархій, який дозволяє значно знизити витрати, пов'язані з ціною акції при неможливості їх біржових котирувань.

Ключові слова: акція, фондовий ринок, ринок цінних паперів, акціонерне товариство, ціноутворення, біржові котирування.

Рис.: 1. **Табл.:** 6. **Формул:** 3. **Бібл.:** 8.

Сердюков Костянтин Георгійович – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки та оцінки майна підприємств, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: kafedraocenka@gmail.ru

UDC 336.763.2

Serdiukov K. G. Non-standard Approaches to Evaluation of Stock of Ukrainian Joint Stock Companies

In the course of development of the stock market in Ukraine, evaluation of shares of Ukrainian joint stock companies becomes more and more topical. Motives of investment decision making require strict calculation justification of the price. Specific features of development of the Ukrainian stock market do not give a possibility to use exchange mechanisms of pricing stock and other securities to a full extent. Nevertheless, identification of the cost of securities in a number of cases is extremely topical. The article considers properties of securities that form their demand, provides main methods of identification of the asset price and offers a list of information about the securities issuer, which has to be taken into account in the absence of exchange quotation. The article applied the method of analysis of hierarchies, which allows significant reduction of the costs connected with the stock price in the event of impossibility of its exchange quotation.

Key words: share, stock market, securities market, joint stock company, pricing, exchange quotation.

Pic.: 1. **Tabl.:** 6. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 8.

Serdiukov Kostiantyn G. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Economics and Appraisal of Property of Enterprises, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kafedraocenka@gmail.ru

Современная экономика активно использует ценные бумаги, и в частности акции корпорации, как многофункциональный инструмент. На первичном рынке ценных бумаг трудно переоценить значение акций как самого широкого механизма привлечения

инвестиций. В качестве альтернативы банковским кредитным ресурсам привлечение инвестиций через IPO имеет массу преимуществ, разумеется, при обязательном выполнении ряда исходных условий андеррайдинга, обладающих в каждой стране своими особенностями.